

Kiss Márta: Felhűzés nélküli energiák I.
(részlet)

Kiss Márta és Kovács Csonga Anikó kiállítása a révkomáromi Limes Galériában

Hétköznapi cím, mintha csupán egy pillanatot rögzítene, holott mögötte vizuális gazdagsággal ott a „kis” (helyi szín) és a „nagy” (világ-bolyongás) élet. A tárlatot látván nyugodtan megállapíthatjuk, hogy a szlovákiai magyar képzőművészetnek megvan az utánpótlása. Magyarán, nem csupán nálunk és a környező országokban nevelődött – hol erősebben, hol kevésbé erősen – egy olyan fiatal csapat (Erdély ebben is élen jár), amely fölkészültségével és látásmódjával, hagyományszeretetével és újító készségével karakteres, nagy reményekre jogosító életműkezdetet valósított meg, hanem a Felvidéken is.

A két húsz éven túli fiatal, Kiss Márta és Kovács Csonga Anikó együttes kiállítása – a természetbe szerelmes festő és a társadalom (köztük a család) dolgaira hallatlanul érzékeny grafikusé – azért is érdekes, mert két ennyire különböző életfölfogású, technikájú művész csak ritkán fér meg egymás mellett. Ritkán, mert jóllehet mindketten modernnek, az ötlettel teli Kovács Csongát az élet kis és nagy ügyei (két legtávolabbi pont, az emigránsok vándorlásai és a családi női ügyek (benne az anyaság) mozgatják. Míg Kisst fölöttébb az organikus tájban megképződött létszeret és a falusi udvar megannyi iróniával teli, de feszült drámaiságban is jelentkező történései.

Ám épp e látásmódban és technikai megvalósulásban megtestesülő ellentét adja a kiállítás dinamikáját. Azért illenek össze – robbanó távolsággal –, mert fiatalos lendületükben közös a mindenség akarása. Kiss Márta expresszív festészete, organikus létbolyongása megmarad a falakon. Nagyméretű valóságkozmoszai, hol szarkasztikus humorral (Falusi kupleráj – 2017, vegyes technika, 240×200; Hárem – 2016, akril, 200×200; Tyúksors – 2016, akril, 160×140), hol a bozsgó természet buja zöldjével, a burjánzó indákkal, máskor a megkövesült faágak, sások, a búcsúzó berek, a rozsdásodó tárgyak jajszával adják tudtunkra a látomássá növő reáliák

kérlelhetetlenségét (Feltűnés nélküli energiák I–II. – 2016, v. t. 130×150; Múlhatatlan szépségek – 2016, v. t. 110×70; Réti nádas – 2016, v. t. 200×300; Remény I. és Remény II. – 2017, v. t. 200×400, illetve 150×100; Színlelés – 2016, akril, 140×1600).

A disznók „szerelmi élete” (Falusi kupleráj) és a gerendaboltozat alatti istállóban a tyúkok viháncolása (Hárem) a szarkasztikus humoron túl (életvidámság) az ember múltó életének, porosodó vágyálmának lassú elkorrodálására hívja föl a figyelmet. Mintha a festőecset kalandja – mély érett barnák és tobzódó sárgák teszik puhán komor-vidámmá, csaknem érzékivé a faktúrát – az időregiszter fokról fokra való lebontása is volna. A realiztikus, noha pontosan a couleur locale-t megjelenítő ábrázolaton túlmutató időtlenség fordítódik itt át expresszív cselekvésimitációvá.

A nagyméretű hatalmas vásznak organikus eredetű látomása, akarjuk, nem akarjuk, bizonyos szépségstációk kivetítője. Szelíd durvaságukban, csaknem érzékivé váló növényyszövetükben a sarjadás és bomlás (újabb vizuálisan megörökített időjáték) együtt érződik. Fűszál- és sáskatedrálissá emelkedik a jelen, innen ünnepélyessége, hogy a lassú bomlás mint szívhalál valaminő drámát közvetíthessen – az elveszett szépség utáni vágyakozás gyötrelmét.

Kiss Márti expresszív létecszejében úgy dübörög a valóság – kéretik karakteresebb, akár előnévvel megemelt nevet választani, mert a sok azonos nevű festőművész közt elvesz a gyerek! –, hogy a realiztikus látomás (ez tehetségének jele) csaknem szakrális körökben landol. A Remény két változatban is megfestett, a rothadásból-végből építkező üdítő növénykozmosza erre jellegzetes példa. S egy kis megengedéssel „stációjárássá” emelkedik a Színlelés vastalicskába tévedt – állított! –, a magány öröme és bánatát megelőző baromfija is.

Kovács Csongor Anikó: Anyaság-Toxikózis (installáció)

Kovács Csongor Anikó grafikái és installációi egy kísérletező, sokat gondolkodó és szenvedő lélek érzékenységéről vallanak. A társadalmi és közéleti ügyektől igencsak inspirált kifejezőerő forró lenyomatai. Amikor bizonyos művei kapcsán „szerzői technikát” említ, alighanem a monotípiá alapú, vonalhálóban és foltokban gazdag lapjainak invenciózus – mindenképpen

egyedi – megoldásaira figyelmeztet. A fölfogásában sokkoló – nomen est omen – kisebb és nagyobb formájú migráns-sokk tépetten is égbe kíváncozó lábnyoma, a hiány tudatosítása, az út hazátlansága és kereső gyötrelme éppúgy feszültséget involvál a szétszórtságában is konzekvensen a témára fókuszáló felületeken, mint az arc riadalma, a félelem különféle fajtái, vagy éppenséggel a Menyasszony 12 dollárért című grafikán a nő (a nőiség) áruba bocsátása ellen tiltakozó föltartott tenyerek.

A tükörrre nyomtatott grafikák – Anyaság – Post siparium; Anyaság – Graviditás; Anyaság – Toxikózis) az „ultrahang segítségével a terhesség fázisait” éppúgy ábrázolják, mint a magzatfejlődés jó és rossz irányú állomásait. Belenézvén a föltoktól szabdalt tükörbe mégsem a saját arcunkat látjuk (persze azt is, annak kitakart foszlányait), hanem a nőt mint teremtes örömét és látteleetekkel tarkított pokoljárását. Kegyetlen játék – valóságmozzanatokkal.

A térbebarangoló emlékezésben az orvosi műszerek (injekciós tű stb.) és különféle diagramok (ultrahang) hol grafikai elemként, hol installációs elemként szerepelnek. Ha a Média ereje című videoinstallációra tekintünk – benézünk a képernyőkkel telerakott „doboz” által fölkínált ablakon –, eltévelyedésünk nem más, mint a konzum-társadalom kinevetése-megvetése. A médiamanipuláció, noha sokan rabjai, fogyasztthatatlan étek.

Az irónia önmagunkba fordított kés, hiszen Kovács Csonga Anikó egyik jellegzetes szobortárgya (installációja) épp pazarlásunkat vizsgálja (színes jelleggel!) górcső alatt: amíg a világ nagyobbik fele éhez, mi az eldobott kiflikből építünk magunknak dombot. Szótárjátéka, kimerevített oldalpárok, a kitakart szavakkal, karakterváltozásokkal a többségi (szlovák) és kisebbségi (magyar) nyelv közötti úrbarangolást kesernyés hangsúllyal jeleníti meg (Szlovenszko – magyarszky).

Divathóbortnak nem mondanám, mert mélyebbről jön a kijózanító játék igénye, Kovács Csonga Anikó szemre szép video- és szobortárgy-installációit, de igazi – megdöbbenően őszinte – kitárulkozását grafikái mutatják. A szinte a Holdig nyújtózó vonal- és foltháló egyedi karaktere.

Ez van!

Írta: Szakolczay Lajos
2017. május 08. hétfő, 13:07 -

Szakolczay Lajos